

شجرهٔ انصاف

ویژه‌نامه ارتحال
فقیه عالی‌مقام و مرجع بصیر
آیت‌الله‌العظمی
لطف‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله}

▪ هفته‌نامه افق حوزه
▪ دوشنبه ۱۸ بهمن ۱۴۰۰
▪ ۵ رجب ۱۴۴۳

▪ با همکاری سرویس خبر و هیأت تحریریه
جلال خسروی، رحیم کریمی
داوود مظاهری، محمدعلی نعیمی

شیخ المراجع در آستان

با سعادت امام حسین علی‌السلام

تجلیل از ده‌ها سال مجاهدت مرجع بصیر و انقلابی و مدافع حریم عصمت و طهارت ^{علیه‌السلام}

مدافع غیور حریم اهل‌بیت عصمت و طهارت ^{علیهم‌السلام}، شیخ‌الفقهاء والمراجع، آیت‌الله‌العظمی لطف‌الله صافی گلپایگانی، پس از سال‌ها تدریس، تحقیق و جهاد علمی و انقلابی همچون مجلس خبرگان قانون اساسی و شورای نگهبان قانون اساسی و تألیف ده‌ها اثر فاخر علمی، ۱۲بهمن در بیمارستان حضرت آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی قم، دار فانی را وداع گفتند و به ملکوت اعلی پیوستند.
پیکر پاک این مرجع فقید، ۱۳بهمن با حضور نمایندگان بیوت مراجع معظم تقلید، علما، شخصیت‌های حوزوی و دانشگاهی، سران لشکری و کشوری و خیل عظیم مردم، از میدان جهاد قم به سمت حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه ^{علیها‌السلام} تشییع و پس از اقامه نماز توسط آیت‌الله کریمی جهرمی، طبق وصیت‌شان برای خاکسپاری در کربلا و در حرم مطهر حضرت سیدالشهدا ^{علیه‌السلام}، به عراق منتقل و پس از تشییع و طواف در حرم مطهر حضرت علی ^{علیه‌السلام} به کربلای معلی منتقل و در حرم مطهر حضرت سیدالشهدا ^{علیه‌السلام} خاکسپاری شدند.

هیئت دولت به‌منظور بزرگداشت مقام شامخ مرجعیت، ۱۳بهمن را در سراسر کشور عزای عمومی و در استان قم تعطیل رسمی اعلام کرد.
طی ابلاغی از سوی آیت‌الله اعرافی نیز، حوزه‌های علمیه سراسر کشور در سوگ ارتحال این مرجع فقید، از سه‌شنبه ۱۲بهمن تا پایان هفته تعطیل شد.

در پی ارتحال این مرجع تقلید، امام خامنه‌ای، آیات عظام سیستانی، شبیری زنجانی، وحید خراسانی، مکارم شیرازی، نوری همدانی، سبحانی، جوادی آملی، مظاهری، محمداسحاق فیاض، بشیر نجفی، حضرت آیت‌الله علوی گرگانی، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، حجج‌اسلام رئیسی رئیس‌جمهور، محسنی اژهای رئیس قوه قضائیه، دکتر قالیباف رئیس مجلس شورای اسلامی، بهجت‌پور مدیر حوزه‌های علمیه خواهران، واعظی رئیس دفتر تبلیغات اسلامی، عباسی رئیس جامعه‌المصطفی‌العالمیه، سرکار خانم برقی مدیر جامعه‌الزهر ^{علیها‌السلام}، اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، نمایندگان ولی‌فقیه در استان‌ها و دیگر شخصیت‌های علمی سیاسی و اجرایی، با صدور پیام‌هایی عروج این عالم ربانی را تسلیت گفتند.

ادامه در همین صفحه

• امام خامنه‌ای

بسم‌الله الرحمن الرحیم

با تأسف خیر درگذشت فقیه عالی‌مقام و مرجع بصیر، حضرت آیت‌الله آقای حاج شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} را دریافت کردم. ایشان از استوانه‌های حوزه علمیه قم و از برجستگان علمی و عملی و پرباسقه‌ترین عالم دینی در آن حوزه مبارکه بودند. در دوران مرحوم آیت‌الله بروجردی در شمار برترین تلامذه آن استاد بزرگ، در زمان مرحوم آیت‌الله سید محمدرضا گلپایگانی همراه و مشاور علمی و عملی ایشان و در دوران انقلاب، امین و مورد اعتماد حضرت امام خمینی ^{ره} به‌شمار می‌رفتند. سال‌ها در شورای نگهبان رکن اصلی آن شورا محسوب می‌شدند و پس از آن هم، همواره درباره مسائل انقلاب و کشور، دلسوزانه و مسئولانه ورود می‌کردند و بارها این‌جانب را از نظرات و مشورت‌های خود مطلع و بهره‌مند می‌ساختند. قریحه شعری، حافظه تاریخی و پرداختن به مسائل اجتماعی، از دیگر ابعاد شخصیت این عالم کهنسال و بزرگوار بود. رحلت ایشان برای جامعه علمی و دینی کشور مایه تأسف است. این‌جانب به خاندان مکرم و فرزندان گرمای ایشان و نیز به مراجع معظم و علمای اعلام حوزه علمیه و مقلدان و ارادتمندان ایشان به‌ویژه در قم و گلپایگان تسلیت عرض می‌کنم و رحمت و مغفرت الهی را برای ایشان مسألت می‌نمایم.

سیدعلی خامنه‌ای/ ۱۲ بهمن ۱۴۰۰

• آیت‌الله‌العظمی سیستانی

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وانا الیه راجعون
خبر ارتحال عالم ربانی، مرجع عالی‌قدر جناب آیت‌الله آقای حاج شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} موجب تألم و تأسف فراوان گردید. فقدان آن بزرگوار که از اساطین حوزه علمیه مقدسه قم و حسنات این دوران و خدمت‌گزاران نمونه دین و مذهب بودند، خسارتی عظیم است. اینجانب این مصیبت دردناک را به آستان مقدس حضرت ولی‌عصر ارواحنا فداه و به آقایان علمای اعلام و به بستگان گرمای و دیگر علاقه‌مندان محترم ایشان تسلیت عرض نموده و از خداوند متعال برای آن فقید سعید علو درجات و برای بازماندگان‌شان صبر جمیل و اجر جزیل مسألت دارم.

ولا حول ولا قوة الا بالله العلی‌العظیم.

• آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی

در پی درگذشت آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی، آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی در

شیعیان، مقلدان، علاقه‌مندان و خصوصاً بیت معظم و فرزندان مکرم ایشان تسلیت گفته و علو درجات ایشان را از ایزد منان و هم‌نشینی با حضرت سیدالشهداء ^{علیهم‌السلام} خواستار شدند. همچنین فرزندان ایشان با حضور در بیت و دفتر این مرجع فقید، اظهار تأثر و تألم معظم‌له را به خانواده محترم این فقید سعید ابلاغ نمودند.

• آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وانا الیه راجعون
خبر بسیار تأسف‌بار رحلت عالم ربانی، شیخ‌الفقهاء آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} موجب نهایت تأسف و تأثر گردید. آن مرد بزرگ که از برجسته‌ترین شاگردان آیت‌الله‌العظمی بروجردی ^{رحمه‌الله} و یکی از برترین فقهای عصر ما بود، آثار فراوانی در عرصه‌های مختلف از جمله کتب فقهی و کلامی و مبارزه با فرقه‌های منحرف و احداث و تجدید بناهای مذهبی همچون مسجد عظیم امام حسن عسکری ^{علیه‌السلام} را از خود به یادگار گذاشت.

حضور مؤثر وی در عرصه‌های مختلف اجتماعی همچون مبارزات با رژیم سابق و عضویت در مجلس خبرگان قانون اساسی و شورای نگهبان، منشأ برکات زیادی برای اسلام و انقلاب بود.

ضایعه رحلت این فقیه دلسوخته حضرت ولی‌عصر ارواحنا فداه را به محضر مقدس آن حضرت تسلیت عرض نموده و همچنین به

حوزه‌های علمیه، مراجع عظام تقلید، عموم شیعیان، مقلدان، علاقه‌مندان و خصوصاً بیت معظم و فرزندان مکرم ایشان تسلیت عرض می‌نمایم و از خداوند متعال، حشر او را با اولیای مقربینش خواستارم و از درگاهش برای بازماندگان صبر جمیل و اجر جزیل طلب می‌نمایم.

• دفتر آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانی

انا لله وانا الیه راجعون

رحلت تأسف‌بار فقیه اهل‌بیت عصمت و طهارت ^{علیهم‌السلام}، آیت‌الله‌العظمی آقای حاج شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} را به محضر امام زمان حضرت بقیة‌الله‌الاعظم ^{علیه‌السلام} (ارواحنا فدا)، حوزه‌های علمیه و عموم شیعیان و خصوصاً بیت معظم ایشان تسلیت عرض می‌کنیم.

حضرت ولی‌عصر ^{علیه‌السلام} داشت، عمر بابرکت خویش را در راستای ترویج تعالیم نورانی اسلام و آموزه‌های مکتب اهل‌بیت ^{علیهم‌السلام} و مبارزه با افکار منحرف و انحرافی گذراند و با تربیت فضلا و تألیفات ارزنده و خدمات اجتماعی، حسنات فراوان از خویش به یادگار گذاشت.

خدمات آن مرجع عالی‌قدر به حوزه‌های علمیه و محققان و مبلغان مذهب شیعه، فراموش‌ناشدنی است.

خداوند متعال روح آن فقیه پارسا را با انبیا و اولیای خویش محشور گرداند.

• آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وانا الیه راجعون
عن علی‌بن ابی‌حمزة قال: سمعت اباالحسن

موسی‌بن جعفر ^{علیه‌السلام} يقول: اذا مات المؤمن بکت علیه الملائكة و بقاع الأرض التي كان یعبدالله علیها و أبواب السماء التي كان یصعد فیها بأعماله و ثلم فی الإسلام ثلثة لا یسدها شیء لأن المؤمنین الفقهاء حصون‌الإسلام کحصن سور‌المدینة لها.

ارتحال مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله العظمی شیخ‌الفقهاء آقای صافی گلپایگانی «اعلی‌الله مقامه» موجب تأسف و تأثر عمیق اینجانب گردید.

آن فقیه بزرگوار یکی از ارکان اسلام و حوزه‌های علمیه و از برجستگان شاگردان آیت‌الله‌العظمی بروجردی و مورد عنایت و اعتماد خاص امام ^{رحمه‌الله} بودند و ارادت خاص ایشان به حضرات معصومین ^{علیهم‌السلام} و مبارزه با فرقه‌های منحرف و تألیف کتب فقهی و کلامی و حضور مؤثر اجتماعی و سیاسی از ویژگی‌های آن‌مرحوم بود. اینجام امر استاد پرداخته و اثر ارزشمندی که به محضر مقدس امام عصر ^{علیه‌السلام}، حوزه‌های علمیه، مراجع عظام تقلید و عموم شیعیان، ارادتمندان و اهل‌بیت معظم‌شان تسلیت عرض نموده و علو مقام آن فقید سعید را معروض می‌دارم.

• آیت‌الله‌العظمی سبحانی

بسم‌الله الرحمن الرحیم

إذا مات العالم ثلم فی‌الإسلام ثلثة لا یسدها شیء إلى یوم‌القیامة

نامدار، مدافع حریم اسلام و اهل‌البیت ^{علیهم‌السلام}، مرحوم آیت‌الله‌العظمی صافی را با کمال تأسف و تأثر و قلب حزین دریافت نمودم.

درگذشت عالمی که متجاوز از ۷۰ سال با بیان و قلم، مشغول تدریس و تألیف بود و آثار ماندگار و ارزشمند به یادگار گذاشته، مصداق روشن «ثلثة فی‌الاسلام» است.

او در عین اشتغال به فقهات و استنباط احکام، پیوسته مراقب اعتراض دشمنان بود و با قلم روان به روشنگری می‌پرداخت.

او پاسی از عمر خود را در نجف اشرف گذرانده و میوه‌های شیرین فقه را همراه داشته و سپس در قم از آیات عظام بهره‌مند شد و یکی از محورهای هیئت استفتاء آیت‌الله‌العظمی بروجردی بود. استاد اخیر، ایشان را مکلف کرد که کتابی درباره حضرت ولی‌عصر ^{علیه‌السلام} تألیف کند و شیوه تألیف را برای ایشان بیان کرد. وی به انجام امر استاد پرداخته و اثر ارزشمندی که مرجع نویسندگان امروزی است، تألیف نمود و اخیراً در سه جلد به‌نام «منتخب‌الآثر فی‌الامام الثانی‌عشر» منتشر شده است که بسیار درخشان و پرفایده است.

اینجانب، خود را نسبت به این مصیبت دور نمی‌بینم و مع‌الوصف این ضایعه ناگوار را به حضرت بقیة‌الله‌الاعظم ^{علیه‌السلام}، مراجع عظام، علمای حوزه، ارادتمندان و علاقه‌مندان ایشان بالاخص بیت رفیع آیت‌الله‌العظمی گلپایگانی و کلیه بازماندگان بالاخص به فرزند برومندش جناب آقای حاج شیخ حسن صافی تسلیت گفته و از خداوند متعال، علو درجات آن فقید سعید و صبر جمیل برای همه خواهیم.

و سلام‌الله علیه یوم ولد و یوم مات و یوم یموت حیا

• آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ انا لله وانا الیه راجعون
ارتحال اسف‌بار شیخ‌الفقهاء والمراجع حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} را به محضر مبارک حضرت ختمی امامت، ولی‌عصر (ارواحنا فداه)، مراجع بزرگوار تقلید، حوزه‌های علمیه جهان اسلام، اساتید معظم و بیت مکرم آن مرجع عظیم‌الشان، تسلیت عرض نموده و علو مرتبت آن فقیه راحل و صبر جمیل همگان را از ذات اقدس ربوبی مستنلت می‌شود.

• آیت‌الله‌العظمی مظاهری

بسم‌الله الرحمن الرحیم/ «انا لله وانا الیه راجعون»

ارتحال اسفناک فقیه پارسا و مرجع عالی‌قدر، حضرت آیت‌الله حاج شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی ^{رحمه‌الله} مصیبتی بزرگ و سانه‌ای سنگین برای عالم تشیع و حوزه‌های علمیه، خصوصاً حوزه علمیه مقدسه قم است.

این فقیه جلیل‌القدر که از ارکان حوزه علمیه قم و از افتخارات نهاد مرجعیت تشیع بودند، حقاً تندیس اخلاص، اخلاق، ادب و مجسمه تقوا و وارستگی و معنویت بوده و علاوه بر مقامات برجسته علمی و عملی و جایگاه ممتاز در حوزه‌های علمیه، همواره شخصیتی خبیر و دارای نگاهی جامع و احساس مسئولیت عالمانه در قبال مسائل اجتماع و دلسوز حقیقی برای عموم مردم به‌شمار می‌آمدند.

مراتب محبت و مودت والا و خالصانه ایشان به آستان حضرات اهل‌بیت عصمت و طهارت ^{علیهم‌السلام} به‌ویژه حضرت بقیة‌الله‌الاعظم «ارواحنا‌الفداء» و تلاش‌ها و خدمات علمی شاخص و کم‌نظیر این عالم عظیم‌القدر در مسیر ترویج و تحکیم معارف تابناک آن اولیای طاهرین ^{علیهم‌السلام} و دفاع مجاهدت‌آمیز از کیان تشیع، از نقاط برجسته و روشن زندگی پربرکت این فقیه آگاه و بینا محسوب می‌گردد.

عمر شریف و حیات درخشان این فقیه وارسته، حقیقتاً سراسر خیر و برکت، علم و عمل، تقوا و معنویت و تعلیم و تربیت بود و فقدان ایشان، امروز خسارتی عظیم و جبران‌ناپذیر است.

خداوند روح مطهر این فقیه بزرگوار را در اعلی‌علیین و در جوار اولیای معصومین ^{علیهم‌السلام} متنعم فرموده و رحمت واسعه و رضوان بی‌کران خود را بر این عبد صالح، نازل فرماید.

این مصیبت بزرگ را به محضر مبارک حضرت ولی‌الله‌الاعظم ^{علیه‌السلام} و به حوزه‌های علمیه به‌ویژه حوزه علمیه قم که استوانه‌ای متین و استوار و مدافعی بصیر و روشن‌بین را از دست داده است و به همه خاندان مکرم و فرزندان معزز و بیت شریف ایشان و بیوت وابسته، خصوصاً بیت مرجع فقید جهان‌تشیع، حضرت آیت‌الله‌العظمی آقای حاج سید محمدرضا گلپایگانی ^{رحمه‌الله} و نیز به عموم شاگردان و ارادتمندان و مقلدان آن مرجع عالی‌مقام، صمیمانه تسلیت عرض می‌کنم و از خداوند تعالی جبران این ضایعه بزرگ را مسألت می‌نمایم.

والسلام علیه وعلی جمیع عبادالله الصالحین ورحمة‌الله و برکاته.

ادامه در صفحه بعد